

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

<p>Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel. Előfizetési ár negyedévre 1 ft 25 kr., félévre 2 ft 50 kr.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. tized 265. szám, özv. Fried József né urnó házában, hová a kéziratok címzendők.</p>	<p>Hirdetéseket és nyilvántartási közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.</p>
---	--	--

A fogyasztási adó jövedelme.

Szentes, 1890. nov. 16.

„A községi előjáróságok s a fogyasztási adóbeszedési jutalék” címmel a „Szentesi Lap” f. évi 135-ik száma egy hosszabb antr-filét közöl, amelynek tartalma fölött kétségben vagyunk az iránt: vajjon laptársunk naivitásának vagy furfangjának tudjuk-e be? — Azt higyjük-e, hogy elég megdondolatlan: önmaga ellen kovácsolni fegyvert; vagy azt: hogy elég vakmerő, a közönséget olyan bárgyúnak tartani, mely azt a nagy ellentétet, amely a laptárs saját kifejezett nézete és az általa aposztrófált miniszteri végzések közt van, nem fogja észrevenni, de sőt bizonyítékul tekinti annak, hogy a Szentes város tanácsa által elajándékozott 2000 frt fogyasztási adó jövedelem ügyében kifejtett és ez alkalommal újból kifejezésre jutott véleménye volna a helyes t. i. a fogyasztási adó 5% kezelési költsége, melyet a kincstár ad a városnak csakugyan nem a közpénztárt, hanem a városi előjáróságot illeti, mint amely a kezeléssel járó munkát végzi és a felelősség terhét viseli.

Kifejtette pedig a nevezett lap ezen nézetét, mint önmaga bevallja, akkor, mikor mi a városi tanácsot a fogyasztási adó kezelőjének odaajándékozott 2000 frt tiszta jövedelem könnyelmű kidobásával vádoltuk, annak igazolá-

sára: hogy a tanács, mikor a fogyasztási adókezelőnek, a szerződés keretén kívül teljesített szolgáltatásait és kiadásait megtérítel nem a közvagyonhoz nyult, hanem egy oly pénz felett rendelkezett, mely joggal öt illethetné meg, t. i. a tanácsot.

S hogy ez így van valójában, hogy a tanács csakugyan olyan pénzt ajándékozott el, amely nem a várost, hanem azt az ajándékozgató tanácsot illeti, ennek igazolásául a „Magyar közigazgatás” című lapból a következőket idézi:

„Már több ízben volt alkalmunk a fogyasztási adóbeszedési jutalék rendeltetéséről nyilatkozni s mindannyiszor kijelentettük, hogy a bor és húsfigyaszti adótörvények és szabályok hivatalos összeállításának 109. § a, úgy a cukor, kávé és sörmegeadótörvényről szóló 1881. évi IV. t. c. 23. § a szerint az adóbeszedéssel járó költségek fejében a megváltott községek részére biztosított beszedési jutalék a költségeket és nem azok előjáróságát illeti meg.”

Eltelkintve attól, hogy az aposztrófált lap, a törvények és szabályok világos idézésével csupán a beszedési jutalékról szól ezen idézett passzusban, nem pedig az ezen beszedési jutalékon fölül mutatkozó tiszta jövedelemlől is — e körülménytől eltekintve, maga ez az idézett hírlapi igazolvány nem azt bizonyítja, amit a „Szentesi Lap” állít: mintha a kezelési jutalék, (nálunk 5%) a városi tanácsot illethné, mely e szerint azt, mint jogos tulajdonát kénszerint elajándékozhatja, hanem igenis bizo-

nyítja ennek éppen az ellenkezőjét, t. i. hogy még ez az 5% kezelési jutalék is a községébe.

Azonban, nehogy bárki csak egy pillanatra is abban a hiszemben legyen, mintha mi szándékosan vettük volna ki az aposztrófált „Magyar Közigazgatás”-nak a laptárs által szószertint és egész terjedelmében közölt idevonatkozó cikkelyének pusztán egy olyan passzusát, mely homlokegyenest ellentétben áll az ő elveivel: végig megyünk a nevezett lap ezen cikkelyének egész szövegén, hadd lássa a közönség tisztán, mit és mennyit ér a „Szentesi Lap” bizonygatása.

A „Magyar Közigazgatás” ugyanis kifejti, hogy a fent közölt törvényes intézkedést több helyen úgy fogjuk fel, hogy a fogy. adóbeszedési jutalék a községek jövedelmi forrását képezi s hogy abból az előjárókat (jegyzőt, bíró) mi sem illeti meg s hozzá teszi, hogy igenis, ez az eset áll abban az esetben, ha a község e fogyaszt. adók beszedésére külön díjazott közeget tart.

„Ha azonban, — így folytatja — a M. K., a fogyasztási adók beszedését a községi előjáróság teljesíti mi sem gátolja azt hogy a községi képviselőtestület a beszedési jutalékból az illetéket jutalomban részesítse, sőt ha a községi előjáróság a községnek semmi beszedési költséget nem számít fel, beszedési s eljárás jutalom fejében a községi képviselőtestület az egész jutalékot átengedheti a községi előjáróságnak.”

S hogy ez így van tényleg, — amiben különben mi sem kételkedtünk, — ennek igazolására felhoz egy esetet,

TÁRGA.

Kicsiny okok, nagy hatás.

(Rajz a katonaleltőlől.)
(Folytatás.)

Elkövetkezett a vasárnap. Egyike ama gyönyörű verőfényes napoknak, mely ifjút és aggot, férjet és nőt kicsal a szobából a szabadba, egyike ama napsugaras napoknak, mely ünnepiesen hangolja a legfáslitabb kedélyt is, hacsak lelkünknek egyébként oka nincs a szomorkodásra vagy bosszúságra.

E gyönyörű vasárnapon azonban már kora hajnalban két ilyen lélek is kerülközött a városban, még pedig az egyik Pöttöny szakaszvezető, a másik pedig Zsuzsa kisasszony birtokában, aki Dörögi őrnagynál szolgált kitűnő és nagy becsben álló szakácsnői minőségben.

Zsuzsa kisasszony egy rendkívül derék testalkatú, bár már nem egészen fiatal hölgy, aki már az őrnagyé asszony szülői házában is kitűnő eredménnyel bírta a konyhabirodalmat és mint belső titkos tanácsos vagy háztartási hadsegéd, követte férjhez-

menetelekor az ujdonsült őrnagynét férje ketonai állomására.

Erélyes leányzó létére féligmeddig ő kormányozta az új háztartást, úgy hogy az ifjú asszony is sokban alkalmazkodott hozzá, bár egy egy Zsuzsa kisasszonnyal kiküzdött attak után rendszerint görcsös fejfájásról panaszkodott.

Ennek a Zsuzsa kisasszonynak állítólag távoli rokona volt Pöttöny szakaszvezető, olyan rokona, aki a szolgálattól kilépve, nélkül fogja venni az erélyes leányzót.

A következő vasárnapról Zsuzsa kisasszony sok örömet várt. Egy ismerős család valami ünnepélyre hívta meg, mely különösen szépnek ígérkezett és amelyhez hű lovagja, Pöttöny szakaszvezető kísérté volna.

Apró-ceprő toalett cikkekcskék egész özőnét rendelte meg külön e napra, a legkülönfélébb előkészületeket foganatosította, mikor a reményteljes leányzót, mint tiszta égből lesújtó villám érte a hír, hogy Pöttöny szakaszvezető e vasárnapon a főúrsághoz van kirendelve.

Oda volt az ünnepi kedv; mert kíséző nélkül csak nem illik megjelenie! Ugy

remltet, mintha a mennybolt szakadt volna be fölötte s az élet mi örömet sem nyujtana neki soha többé.

És ama gyönyörű vasárnap reggelén az eddig elfojtott harag és düh ismét birtokába vette Zsuzsa kisasszony keblét, ki úgy járt kelt a házbán, mint kölykétől elrablott nőoroszlán. Nagynehezen küzdötte le haragját annyira, hogy őszre ne zúzzon minden konyhabényt. De sőt a konyhában doromboló szegény ártatlan macska ellen is merényletet követett el, utána dobva a konyhabést, mely azonban szerencsére semmi kárt sem tett a derék kandurbán. S mi alatt így dühös furikénti tombolt, egyszer csak megjelent a konyhában az ifjú őrnagy-né asszony, hogy némiemű olyan változtatás eszközöljön az étlapon, mely éppenség-gel nem bírta a leányasszony tetszését.

E megjelenés eredménye egy kis attak volt a két hölgy közt, melynél természetesen az őrnagy-né hozta a rövidébbet, ki — ez ismét természetesen — újból megkapta görcsös fejfájását. S minthogy ezen közbejött körülmény végképen kihozta Zsuzsa leányasszony kedélyvilágát a rendes kerék-

mely szerint egy község 531 frt fogyaszt. adóbeszedési jutalék visszatérítésében marasztalta bíróját, mely határozatot azonban a fölttes törvényhatósági bizottság feloldotta. A község a vármegye e határozatát megfölebbezte és a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg elvetette a föllebbezést, az utóbbinak azon indoka folytán. mely szerint: **a beszédesi jutalék magát a községet és nem a bírót vagy jegyzőt illeti ugyan, minthogy azonban ezen jutalék az adóbeszedéssel egybekötött költségek fejében jár, kétséget sem szenved, hogy a község az ebben fárado közgeit jutalomban részesítheti, sőt az egész jutalékot is átengedheti nekik.**

Minthogy pedig a beszédesi jutalék megadásával nem az céloztatik, hogy ebből a községnek jövedelme legyen; minthogy továbbá a bíró — községi határozat nem léteben, jöhizemüleg és nem közgyűlési határozat nem létében, jöhizemüleg meg ezt az ajándékozást, mert itt nálunk az egész fogyasztási adókezelési manipuláció igenis, közgyűlési határozattal, sőt szerződésileg teljesen és minden részletében szabályozva van.

De a lapírtás sohasem lesz abban a helyzetben, hogy ezt bebizonyítsa, mert az az elajándékozott 2000 frt a fogyasztási adóból 1888-ban befolyt 4000 frtot haladó tiszta jövedelemből a városra szerződésileg jutó 50% volt és azt az összeget, minden közgyűlési határozat nélkül ajándékozta el a nemes tanács, máig sem nevezve meg azon, a szerződés keretén kívül teljesített szolgáltatások mineműségét, melyekkel magát a kezelő ezen ajándéka érdemesítette.

Howy pedig maga a reprodukált miniszteri döntvény nem olyan kaptafa, melynek segítségével minden, még oly tyúkszemre látra is alkalmazatos csizma volna varrható. — erre nézve ismét a „Magyar Közigazgatás“ felel meg alaposan, amikor kikékkelyét így folytatja:

Kétségtelen, hogy a fogyasztási adóbeszedési illeték, (nálunk 5%) kizárólag a várost és nem a tanácsot vagy előljárási jogot illeti. De kétségtelen az is, hogy a község képviselő testülete ezt az illetéket — jutalomképen odaadhatja a tanácsnak vagy előljárási jogra — ha akarja; de akkor is csak az esetben, ha a fogyasztási adót külön e célra alkalmazott község nem kezeli.

Pedig nálunk külön alkalmazott kezelő és a közgyűlés, fentírti jogával élve, ennek a kezelőnek oda is adta az 5% kezelési jutalékot egészen.

Sőt többet tett ennél, mert szerződésre lépett a kezelővel olyanformán,

hogy a jutalékon túl, a fogyasztási adóból befolyó tiszta jövedelem 50 százaléka is őt illeti meg, míg a másik 50% a városé.

Ez csak elég világos!

Vagy talán a kezelési jutalékban kapott 5% volt az a 2000 frt. melyet a tanács, a közgyűlés meghallgatása nélkül, önhatalmulag elajándékozott?

Ha így van, ha a lapírtás ezt be tudja bizonyítani: akkor nincs többé semmi szavunk ehez az ügyhöz, bár még ebben az esetben sem volna a reprodukált miniszteri döntvény — per analógiam — a szentesi ügyre alkalmazható, mert a szentesi tanács nem jöhizemüleg és nem közgyűlési határozat nem létében cselekedte meg ezt az ajándékozást, mert itt nálunk az egész fogyasztási adókezelési manipuláció igenis, közgyűlési határozattal, sőt szerződésileg teljesen és minden részletében szabályozva van.

Nálunk azonban erre sem volt szükség. A jutalék hovatordítása iránt létezett közgyűlési határozat s ehez a jutalékhoz, e határozat értelmében, a fogyasztási adó kezelőjén kívül senki sem formálhat, de nem is formált igényt.

S mint már mondtuk, nem is ezt, hanem a városra eső 50% tiszta jövedelmet ajándékozta el a tanács, anélkül, hogy erre nézve, előzetesen, közgyűlési határozatot provokált volna.

Sőt nem provokálta volna ezt a közgyűlési határozatot utólagosan sem soha, ha mi az elajándékozás ügyét meg nem holgatjuk s mikor, az általunk ez ügyben intézett támadás erkölcsi súlylya alatt ezt végre megcselekedte, mely akkor sem a törvényes formák megtartásával történt ez, mert a város előljárási ezen közgyűlési határozatot nem terjesztette a szokásos törvényhatósági jóváhagyás végett a megye elé mindaddig, amíg erre újból egy közbevetett föllebbezés nem kényszerítette.

Itt tehát nem arról van szó: hogy a közgyűlésnek van-e joga a város jö-

belügyminiszter 9916—890. szám alatt kelt határozatával a határozatot jóváhagyta, és pedig azon indokból, hogy a jutalék a község s nem az előljárási jogot illeten, tisztán a községtől függ, hogy az adókezelési költségek levonása után fennmaradt összegből az előljárákat díjazza-e vagy sem? "

„A községi előljárok akkor járnak el tehát helyesen, ha a fogyasztási adóbeszedési jutalék hovatordítása iránt községi képviselőtestületi határozatot provokálnak.“

Látnivaló ebből, hogy az első miniszteri határozat nem képez precedenst a fogyasztási adókezelési jutalék megtartása vagy elajándékozása ügyében, sőt, hogy ugyanaz a minisztérium, mely az egyik esetben a bírót az általa megtartott jutalék visszatérítése alól felmentette, a másikban meg egy mezőváros előljáráját ugyanennek megtérítésében elmarasztalta. S az a posztrofált M. K. igen helyesen jegyzi meg, hogy mindenkor legjobb, ha az előljárási jutalék hovatordítása iránt közgyűlési határozatot provokál.

Nálunk azonban erre sem volt szükség. A jutalék hovatordítása iránt létezett közgyűlési határozat s ehez a jutalékhoz, e határozat értelmében, a fogyasztási adó kezelőjén kívül senki sem formálhat, de nem is formált igényt.

S mint már mondtuk, nem is ezt, hanem a városra eső 50% tiszta jövedelmet ajándékozta el a tanács, anélkül, hogy erre nézve, előzetesen, közgyűlési határozatot provokált volna.

Sőt nem provokálta volna ezt a közgyűlési határozatot utólagosan sem soha, ha mi az elajándékozás ügyét meg nem holgatjuk s mikor, az általunk ez ügyben intézett támadás erkölcsi súlylya alatt ezt végre megcselekedte, mely akkor sem a törvényes formák megtartásával történt ez, mert a város előljárási ezen közgyűlési határozatot nem terjesztette a szokásos törvényhatósági jóváhagyás végett a megye elé mindaddig, amíg erre újból egy közbevetett föllebbezés nem kényszerítette.

Itt tehát nem arról van szó: hogy a közgyűlésnek van-e joga a város jö-

vágásból, az általa készített ebéd, mint harmadik természetes következmény, valóságos gúnyja volt egy tisztességes vasárnap ebédnek: a leves elszava, a hal szétfölvé és a pecsenye szénné égetve.

Az őrnagy úr, vasárnap programjához híven, a rendes tisztelgés után a tisztá kaszinóba ment egy kis borocska. Mikor délben pontosan hazament ebédelni, feleségét betegen találta. E körülmény az őrnagyot nagyon lehangolta és ennek köszönhető, hogy Zsuzsa leányasszony szakácsnő remekbe készült élvezhetetlen ebédje föltti dühében, nem épen bizelgően nyilatkozott a konyhahölgy művészetéről. Az ideges fiatal asszonyka azonban — híven a nők logikájához — az így megtámadott szakácsné pártjárát állt és komoly jelenetet provokált férjürarommal.

E jelenet következményeként az ebéd érintetlen maradt, az őrnagyúé asszony főfájása, miközben sirva vonult vissza szobájába, hisztérikus görcsökbe csapott át és végre is orvost kellett hívatni, aki szerencsére azt konstatalta, hogy a betegség nem veszélyes.

Az őrnagy szintén saját szobájába vonult vissza és kinos aggodalomban töltötte idejét. Mert szerencsétlenségére azon jelle meg egyike volt, kinek haragját az egyedüllét nem enyhíti, de sőt növeli. Valóságos önkínzó ember volt s ha egyszer a harag fullánkja befészkelte magát lelkébe, nem tépte azt ki onnan, hanem inkább sajátkezüleg mind mélyebben verte be a vérző sebbe.

Nyugtalanul rohand szobájában fel-alá, dühvel elelve a szakácsné és feleség iránt és mikor e föltti bosszúsága már némiképpen elpárolgott, haragudott önmagára, amiért neheze olyan kiméletlen volt, akit pedig őszintén szeretett.

E hangulat egyáltalán nem nevezhető rózsásnak és a nyugtalan szellemű őrnagy kétségbeesetten keresett valami ürügyet, mellyel haragját feledteti.

— Csak vasárnap ne volna! Főnyergeltetném paripámat és kilavagolnék a gyakorlóterre, hogy a házi perpatvart előljem a szolgáltatival, ez eddig mindég segített rajtam. De ma ezt sem tehetem.

Egy ideig még folytatta magános

szobasétáját, mikor egyszerre végre — úgy látszik — mentő gondolata támadt. Megállt egy pillanatra gondolkodott, mintha még küzdene az elhatározással, aztán irásztalához rohant, ideges gyorsasággal irt néhány sort egy darab papirosra, melyet borítékba zárt. Aztán olyan hevesen nyomta meg a csengő gombját, hogy mind a két tisztiszolga egyszerre berohant hozzá.

— Ezt a levelet azonnal a főúrségre viszed és átadod az őrzetőnek! Siess!

— Parancsára, őrnagy úr! és az egyik szolgáló elietett.

— Te meg nyergeld meg a pejkót, de rögtön! Négy perc alatt a lónak a lépcső alján kell állnia. Érted?

— Parancsára, őrnagy úr! és a másik szolgáló is eltűnt.

Az őrnagy fejébe nyomta csakóját, fölcsatolta kardját és lassú tempóban húzta fel keztyűit. Mikor a lovaglókorbatcsot kezébe véve, az ajtón kilépett, az elégtelenség mosolya játszadozott ajkán.

vedelmének hovaforodítása iránt rendelkezni vagy nem?

Ezt a jogot senki sem vonta kétségbe.

Hanem: hogy a tanács, csak úgy szűr alatt ajándékozgatott el a közvagyonból és ezt a közgyűlés elé csak akkor vitte, mikor erre erkölcsileg kényszerítve volt; továbbá arról, hogy már az első lépéstől fogva, egészen a legutolsóig ebben az ügyben semmiféle törvényes forrásig betartva nem lett.

A „Szentesi Lap” pedig, amikor ezt az ominózus ügyet ma újból napirendre hozza, a legrosszabb szolgálatot a saját kedvelt híveinek tette vele, mert olyan forrásból merített, mely *nem mellette, hanem ellene* bizonyít.

Az ügy különben úgy is a helygyűlési minisztériumhoz került föl s lehet az is, hogy — mint a falusi bíró esetében — ebben az esetben is *méltányossági szempontok* fogják elhatározásának az irányát megszabni.

De miért ennek elibe vágni? Miért nyugtalanodik a laptrás és fölött, mikor mi nem nyugtalanokunk?

Közigazgatási reform. Egy-két nappal azután, hogy *Szapáry* Gyula gróf, mint helygyűlési kötelező nyilatkozatot tett az országában az iránt, hogy a közigazgatási törvényjavaslatot mindenestre még ezen ülések alatt és legkésőbb januárban elterjeszti, küldetett *szté Beksics* Gusztáv, a kiváló szabadelvűpárti publicista nagyjelentőségű könyve a könyvkereskedőknek, mely szintén a közigazgatási reformját, illetőleg a felállítását tárgyalja azzal a komolysággal, mely e tárgyat megilleti, azzal a tanultsággal, mely *Beksics* minden munkáját jellemzi.

A kormány törvényjavaslata ugyan még a szabadelvűpárt előtt is ismeretlen, legalább részleteiben. De tekintettel a viszonyra, mely a kitűnő publicista — mint képviselő — és a kormány közt van, hirtelen kell mégis, hogy könyvének szelleme nagyban és egészben azonos a törvényhozás elé kerülő javaslattal.

A könyv II. részében foglaltatnak *Beksics* Gusztáv konkrét tervei a közigazgatási reformról s mint bennünket érdeklőt, ismeretjük a képet, melyben szerző az új megítélés lerajzolja.

„A megye — ugymond — változatlanul kell, hogy megtartsa politikai jellegét. Maga azon jog, hogy a közgyűlések az országos ügyeket megvitathassák s kérényhezessenek, még csak kérdésbe sem kerülhet, mert maga az önkormányzat — a mi elég sajnós — nem volna képes a társadalom kellő érdeklődését ébren tartani. De egyszerűen épp ez az oka, hogy a törvényhatóságok bizottságok számát nekik nem szabad túlságosan korlátozni.

A tisztviselői választásának jogát a közgyűlés elveszi. Egy két részlet eddigi jogköréből pedig helyet cserél: a közgyűlés jogköréből átmege a közigazgatási bizottságába. Az ellenőrzés és fegyelmi jog megezik a közgyűlés s a közigazgatási bizottság és a kormány közt. A főhatalmat e téren a kormány saját számára foglalja le, mint ez a kinevezési rendszer mellett, egészen természetes.

A közgyűlésnek autonóm jellege főleg két ponton lép előtérbe: a szabályrendeletek alkotásánál és a vagyonkezelésnél (szerzés, elidegenítés, kölcsönvételek stb.) Továbbá a kulturális és gazdasági ügyeknél.

A kormány szervezete e téren kell, hogy kárpótolja a megyét a választás jogáért. Szé-

lesítse a törvényhatóságok örendelkezési jogát; ellenben *szűkebb téren szorítsa a kormány helybenhagyását.*

A törvényhatóságnak örendelkezési jogát ki lehet terjeszteni egész azon pontig, hol már a teljes ö-állóság kezdődik. Csak az állami és nemzeti érdek kell, hogy a határt képezze. A kormányt csakis azon jog illeti meg, hogy oly határozatokat megsemmisíthet, melyek a törvénybe, vagy a nemzeti érdekekbe ütköznek.

Szervezetileg a közgyűlés hatásköre a következőképp volna szabályozható:

Minden ügy, melyet a jövődbéli és jelenlegi törvény vagy gyakorlat (az elvonnandókról nem szólva) a közgyűlés hatáskörébe utal, a szervező törvényben taxatív felsorolandó. A hatásköröknek egyáltalán tisztán kell kidomborodniuk. A közgyűlés *végérvényesen* határoz vagyonjogi, gazdasági és kulturális ügyekben. Helyhatósági szabályokat is a közgyűlés *végérvényesen* hoz. Az állami és nemzeti érdekek védelmére ott lesz a megye feje: a *főispán*. Ha a statutum vagy közgyűlési határozat törvénybe, rendeletbe vagy közérdekekbe (nemzeti, gazdasági, kereskedelmi stb. érdekek) ütközik, a főispán óvat emel és az ügyet az illető miniszterhez terjeszti fel, kiknek azután megadandó a megsemmisítési jog. Ugyanezen joggal kell hogy bírjon a miniszter vagyonkezelési kérdésekben is oly közgyűlési határozatokkal szemben, melyek a törvényhatóság vagyoni érdekeit érzékenyen sértének.

A célszerűség szempontját a miniszter sem ezen, sem egyéb kérdésekben nem vizsgálhatja. Irányadó elv gyanánt kellene reformunkban elfogadni, hogy a miniszter ne lásson, halljon mindent. Csak azt, a mit a közérdek miatt látnia és hallania kell.

A központi kormány csakis a főispán szeméi által látja, a főispán fölül által hallana, midőn nem adminisztratív, hanem a törvényhatóságok önkormányzatáról van szó.

A mai rendszer mellett, midőn a főispán amphibium: méltóság és hivatalnok együtt, de felelőssége nincs: indítványom keresztülvihetetlen volna. De a főispán, a szervező szerint, hivatalnok lesz, teljes felelősséggel.

Az állam közt és a társadalom önkormányzati szerepe az újra szervezendő *közigazgatási bizottságban* találkozik és oivad egymásba.

Hatáskörének fővonalai a reform után is megmaradhatnak: de kibővíve, vagy részben átalkotva. Sőt egy egészen új hatáskört kap: a *közigazgatási bíráskodásé.*

De szervezete és működésének alakja kell, hogy egészen más legyen. Már eddig is voltak egyes alosztályai, *ezentűl szakosztály*, *illetőleg szaktanács-rendszer szerint kellene működnie.*

Külön tanács kell hogy legyen főleg a *közigazgatási bíróság*, mely az igazgatási és önkormányzati szerkezetbe illesztendő be.

E szaktanácsokban oszlanak el a különböző főhivatalnokok, a kik a közigazgatási bizottságnak eddig is tagjai voltak. A közigazgatási bíróság pedig, mint új intézmény, külön tagolatot, szervezetet fog képezni.

A közigazgatási bizottság *választott* (illetőleg ugyanabban arányban választandó) tagjai a szaktanácsokban, magában a közigazgatási bíróságban közvetlenebbül érvényesíthetik befolyásukat az ügyek elintézésére. El lehet s a kormányuk el kellene mennie egész addig, hogy a *választott tagok képeznek a többséget.*

A megyének közigazgatási egyéniségét a megye élén álló legfőbb hivatalnok, a *főispán szerepére* domboríthatja ki. A főispán mint méltóság be nem illeszthető a megyei közigazgatás keretébe.

A főispán hivatalnok kell, hogy legyen. Ezzé kell tenie őt a reformnak.

Az 1886. XXI. törvényt át kell alakítani. A főispán és alispán jelen szerepe a régi alakban tarthatatlan.

A főispán kell, hogy rendelkezze a megyében a közigazgatási gépezettel, de a felelősséget és a fegyelmi törvényt rá is ki kell terjeszteni. Mert nem képezhető jogállam, melyben valaki hatalmat gyakorol

felelősség nélkül. Csak az uralkodó képez kivételt; de őt a miniszteri felelősség fedi. Mert a miniszter is felelős. Felelősek a hivatalnokok. Felelős a független bíró. Csak a közigazgatás törvényhatósági feje maradhatna mentes a felelősségtől?

Most főleg a főispán nem felelős; mert felelőségnek alig lehet mondani az 1883. 44. tc 86 §-ának intézkedését. Tetteinek korlátját csak a miniszter fölmentési joga képezi. Pedig a főispán hivatala után fizetést sőt nyugdíjat is élvez!

A főispánig előadott szervezés azonban nem lehet következmény nélkül az *alispán* szerepére.

Az a kérdés, vajjon a főispán és alispán fenntarthatók e együtt? Vagy hogy: vajjon az alispán lehet e egybe, mint a főispán pusztaán helyettese, árnyéka, mely kíséri.

A legegyszerűbb volna e kérdésekre a tagadó válasz. Vagyis az, hogy a hivatalos főispán mellett a külön hatáskörrel bíró alispán épp oly lehetetlen, mint fölösleges. Vagy a főispán áll a törvényhatóságok élén, vagy az alispán. A köztö együtt nem állhat.

Es mégis fölmerült oly megoldás, mely bár nem ily egyszerű, de jobban megelel a történelmi fejlődésnek, bár nem a hatáskörök helyes beosztásának. E megoldás szerint, *törvényhatóság élén elvitatlanul a főispán állna.* (Alája volna annak rendelve — az egy építészi hivatal fejein kívül — a közigazgatás összes *fi-tis-tis-velelő*. Vagyis az ő kezében tutnak össze az adminisztráció főszálai. Nemcsak az övé lenne minden gyűlésben és tanácsban az előnkéség, hanem egyszerűen rendelkezik a főhivatalnokokkal, kiknek eddig csak a miniszter parancsolt. A mennyit tehát a főispán vesztené (es kell hogy vesztsen) állásának méltóságából, annyit, sőt többet nyerne a hatalomból.

Igaz, hogy az *alispán* a hatáskörök e osztása mellett veszteni fogna. De ha meg-hagyják a *megye belügyhatóságának élén*, annyiban, amennyiben letele, a főtisztviselőktől a csoportbiztosokig ő rendelkezik közvetlenül a közigazgatás és organumai fölött, még mindig oly hatáskörrel fog bírni, mely elég szépek mondható, arról nem is szólva, hogy a főispánt, akadályoztatása esetén, mindenben helyettesíti.

Az egyes hivatalok hatásköre a dolog természeté által adva van. Az árvaügyet gyökeresen újja kell szervezni: a közigazgatás hatásköre itt szűkebbre szabandó. *A pénzkezelés kell hogy átmenjen az állami pénztárhozra.*

Az ipar raktár-szövetkezetek.

Midőn a volt földmivéls-, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium felosztott és teendői két önálló tárcá között osztattak meg: Magyarország iparosai egy mely sőhagjal: vettek e tényről tudomást. Azt mondták, hogy eddig legalább névleg volt ipartügyi minisztérium, most már ez is megszűnt és így senmi sem fogja többé emlékeztetni a kormányt arra, hogy az országunk ipari érdekei is vannak. Eddig is keveset törődött a kormány az iparosokkal: ezentűl még annyira se fog.

Az azóta bekövetkezett események nem adtak igazat a sőtérten látóknak. A kereskedelemügyi miniszter — mindamellett, hogy címzéséből kimaradt az ipartügyi elnevezés — megmutatta, hogy a hazai ipar fejlesztése kiváló gondját képezi. Első sorban is nagyobb ipartelepek és iparvállalatok létesítésére adott alkalmat törvényiig biztosított kedvezmények nyújtása által; s alig hogy ezzel nagyszabású iparpolitikáját bevezette, tekintetét a kisipar felé fordította. Élénken érezte a miniszter a kisipar bajait: tudta jól, hogy a kisiparon gyökeresen csak úgy lehet segíteni, ha a *munka versenyképessé* tétetik a *tökevel*, a versenyképesség eszközeit pedig a hitelképesség, a szakképzettség emelésében és a segélgépek alkalmazásában mutatja ki a miniszter.

Hogy pedig a hazai ipar tervszerűleg és céltudatosan fejlesztessék, e végből megalkotta a miniszter az orsz. magyar ipartanácsot. Ennek az ipartanácsnak legelső ülésében vettette fel az *ipari raktár szövetkeze-*

tek eszméje Ezen szövetkezetek célja: közös gazdálkodás és helynyújtás által előmozdítani a szövetkezethez lépett tagok *termelés és hitelképességét* olyformán, hogy a szövetkezet a tagok által ellátított s a napi szükségletre tartozó iparcikkeit bizományképp átveszi, azoknak a bel-, — esetleg a külföldön való elárusításáról gondoskodik és %, rész becsértéke erejéig előleget nyújt; továbbá tagjait 4%-os kölcsönrel segíti.

A szövetkezet tagja lehet minden önálló iparos, ki egy, vagy több üzletész befizetésére magát kötelezi. Egy üzletész 25 forintból áll, mely egy forintos 25 havi részletben fizetendő be. A szövetkezet megalakul, mielőtt legalább 100 tag által legalább 500 üzletész alá van írva. Mielőtt a lekötött üzletészekre 20% — azaz, minden egyes üzletészre 5 ft bevan fizetve, a szövetkezet a kormány közvetítésével valamely banktól az aláírt egész alaptőkének megfelelő nagyságú összeget 4% kamatra kölcsönképp nyer, mely kölcsönért a szövetkezet egész vagyonával, minden egyes tag azonban csupán az általa aláírt üzletészek erejéig felelős. Az évi tisztajevődellemnek 10% a igazgatóság és a felügyelő bizottság díjazására, 20% tartalék képzésére fordítatik, a maradék pedig az üzletészek aránya szerint a tagok közt felosztatik.

Ez volna a szövetkezet szervezetének rövidre vont vázlata.

Látható ebből, hogy a raktár szövetkezetek a kisipar minden bajait gyökeresen orvosolják. Először is nem fogja többé az iparost a *megrendelés hiánya* tetlenségre kárhoztatni. Nem lesz többé munkahiány. Bármennyit termeljen is egy szorgalmas iparos, munkája a szövetkezetben keresz vévőre talál. Boidogulását egyedül szorgalma és szakértelmsége határozza meg.

Nem lesz kénytelen senki hitelbe dolgozni, munkájára azonnal pénzt lát; nem fogják a munkát fizetetlen számlák búsítani. Ezenfelül, ha valaki üzletét kiterjeszteni, fejleszteni kívánja s ehhez megkívánható tőkével nem rendelkezik: a szövetkezet neki a legelőbb hiteit nyújtja, melyért senki előtt alázkodnia nem kell. Színtünye, ha valamely segédgépre van szüksége és nem képes azt beszerezni, ismét a szövetkezet az, mely neki e tekintetben segédkezet nyújt.

Szóval: az ipari raktár szövetkezetek gondolata a kisiparnak oly megbecsülhetetlen előnyöket tűzött ki megvalósítandó célul, melyeket nem lehet eléggé méltányolni. A kérdés csak az, hogy az elméletben oly szépen átgondolt eszme, a gyakorlatban miként fog valósulni. Képes lesz-e a szövetkezet az ipari termelvények számára állandó piacot teremteni?

Mert ha e feltétel biztosítva van, az ipari raktáraknak feltétlenül sikerülni és az iparosoknak boldogulni kell.

Egyelőre a kormány támogatása mellett fognak ily ipari raktár szövetkezetek a *tesvári, kassai, brassói, kolozsvári és pécsi* iparkamark területén kísérletképpen felállítani. Hogy a *szegedi* iparkamara területén miért nem? ki tudná megmondani!

A sikernek egyik biztosítéka csak megvolna: t. i. a kormány támogatása, mely abban is nyilvánulhat, hogy az ipari raktárszövetkezeteket nagyobb szállítási költséggel megbizsa és így a kisiparosokat képesebbé teszi oly vállalatok teljesítésére, melyekre eddig csak a tőke volt képes. A sikernek másik biztosítéka az iparosok kezében van és abban áll, hogy a szövetkezet tagjai a raktárakat, a mai haladás színvonalán álló, — szakértelmséggel tanuskodó ipari termelvényekkel, jó cikkekkel lássák el. A minden tekintetben versenyképes cikkek számára piacot teremteni és azt állandóan megtartani nem lesz nehéz.

Az ipari raktárak, mint említve volt, egyelőre a levezett iparkamark területén fognak kísérletképpen felállítani; de nincs kizárva, hogy ilyenek, — és pedig a kormány támogatása mellett — más városok területén is ne alakulhassanak. — Iparosaink elhatározásától függ: bevárják-e, míg a kísérletet gyakorlati siker koronázza; vagy

pedig bizva az eszme életrevalóságában, annak kivételéhez hamarabb hozzáfognak. Annyit azonban már most jelezhetek, hogy az ipar Szentes város területén oly helyzetben van, melyre a föllendülés ugyancsak ráférne és így a raktárszövetkezetek létesítésére nálunk mielebb szükség volna.

Ha azonban iparosaink egyelőre a várakozó állást tartják is célszerűbbnek, részéről igen ajánlatosnak tartanám, ha az ipartestület ezt az eszmét addig is felkarolná, tanulmány tárgyává tenné, és annak kivételéhez az utat egyengetné.

Pázmány Danó.

Ujdonságok.

Szentes, 1890. nov. 16.

Egy hét.

Egy csintalan napugár kacér hivalkodással veti fényét a kezemben levő íróttól hegyére s úgy hi, csalogat:

— Dóre ember! mit zárkózol el a reaktáció négy csupasz fala közé, mikor itt künn olyan szép az élet, olyan csörgő a patak és olyan zengők a dalok! Jöjj ki a szabadba, gyönyörködj az én verőfényemben és szívd be még egyszer — talán utoljára tél apó dermesztő uralma előtt — a levegő tiszta, balszamos lehet... ki tudja: meddig szivhatod?

Kedves, aranyos, játszva-nyelgő napugár! Hiszen mennék, hiszen csodálatos fenségedet, kámulom hatalmas erődet, mely diadalmasan küzd meg a természet örök törvényével is, mikor im a mogorva telet anektárod az örökifjú tavasznak. De ma szombat van s nekem két náladnál is hatalmasabb erő, a kötelesség és a felesleges közönség parancsol: holnapra meg kell írnom egy hét történetét.

— Egy hét történetét? — kérdeztél ámulva. Hát van ennek a hétnek olyan története, amelynek megírása engem háttérbe szoríthat? S fölér-e ez a történetírás egyetlen peccével az időnek, mely alatt az én fényemben sülkérzezel, éltető melegemet átérzed?

S bizony igazad van, mikor így kérdezel. A te meleg éltet mindenedet, a te fényed kedvre derít s kedélyed önkénytelen eltorul, ha felhőfátyol takarja tündöklő képedet.

De a kötelesség parancsol és én engedelmeskedem!

A felesleges közönség újsághéhes és ez éhségét csillapítanom kell!

... Gondolkozom: mi is történt a lefolyt héten? Itthon, vagy a nagyvilágban?

A saját külön vasutunk vonatai pontosan megkésték minden alkalommal; de megselekedte velünk ez a vonat azt a maliciát is, hogy a hét legelején vagy 600 polgártársunkat kivitte a Dobray Sándor szőlőjébe.

Igaz, hogy nem süret idején történt, amikor a szőlőtulajdonos legalább magyaros vendéglátással fogadhatta volna a nem várt inváziót. De ennek nem a vasút az oka.

Mert ő bizonyosan csak jót akart s nem rajta mult, hogy úgy járt mint a cigány szakadozott, rongyos köpenye, amely a more szerint nagyon kitűnő egy ruhadarab vala, ha mindjárt a csikorgó hideg idő nem illett is hozzá.

Gonosz nyelvek azt állítják ugyan, hogy nem a Dobray-féle szólv lett volna a végcél és hogy az a 600 utas Szt. Mártonba igyekezett a vásárba. Hanem a kis vascsikónak, ahogy a pályaudvarból kiért,

eszébe jutott a tíz parancsolat negyedik tétele, mely szerint a 7-ik nap az Úrnak szentelendő, amely napon tiltva vagyon bármilyen munkát végezni vagy v e g e z t e t n i a m i g a v o n ó j ó s z á g a i n k k a l; eszébe jutott, hogy ez a nap, vasárnap, éppen az, amelyre az Úr szent parancsolatja szól és — megkívánta szentelni pihenéssel ezt a napot, ahogyan azt a tíz parancsolat rendeli.

Nem tudom: mi igaz a dologban. De ha így van, ajánlom az államvasútat igazgatóságának, hogy ezt a vascsikót kössék be a csanyi plébános istállójába.

A főtisztelendő úr majd kitanítja rá, hogy a szentírás szavai nem veendő k mindegy szó és betű szerint.

Mert ő ért hozzá.

No igen, a csanyi pap!

Boldog ifjú korában, mikor valamelyik püspökség papnevelő intézetében fogyasztotta a megvetemeted rézpikapukakkal, kolozváriasan megfőtt saványú káposztát, ez a derek úr is bizonyára bemagolta a keresztény hit krisztusi sarkételét: s z e r e s d f e l e b a r á t o d a t m i n t e m a g a d a t.

De ahogy kijutott az életbe; ahogy alkalom kínálkozott e tantélt gyakorlati alkalmazására, nyomban kikorrigálta Úr Jézus szent tanát ilyenképpen:

„Szeresd felebarátodat — b o s s z a n t a n i é s g y a l á z n i, mint nemagad szereted — m i n d e n b e b e l é a r t a n i!”

És e modern apostoli tantételhez hiven gyalázkodik is ő főtisztelendősége, ahol csak módját ejtetheti; sőt megselekedte legutóbb azt a stiklit is, hogy ki prédikálta a szószékéről a csongrádi főszozlabíró.

De ebbe a prédikációba valószínűleg belefájdul majd a feje.

Fényerekek ám ez a csongrádi főszozlabíró!

Nem a szó mai értelmében véve, nem gigeri, hanem olyan fenegyerek, akiknek ördöge van: a hivatali kötelességtudása.

Valóságos réme minden rendű és rangú falupennájának, mert a szemé mindég a körműködés van s j a v o l n a, aki k ö r m ö l n i m e r e s z e l n e!

És ennek az ördögös főszozlabírónak mégis m a j d n e m t l j á r t a k a z e s z é n a z o k a c s o n g r á d i k u b i k o s o k, akik a kilencesi országtú kitarozására vállalkoztak.

Jó, hogy ott volt a m a j d n e m, melyet a bekövetkezett eszós és a főszozlabíró ördöge segített elő.

Igy aztán itt is ő lett a győztes és a kubikosok azok, akik rajtavesztenek.

Tanulság: ne akaj soha kifogni az olyan főszozlabírón, akinek ördöge van.

Az országos élet kétségtelenül legfontosabb eseménye: a B e k s i c s G u s z t á v r ö p i r a t a, mely tisztán kidomborodva mutatja Magyarországot közigazgatásának a közel jövőben megújuló képét.

Lapok kommentálják, közigazgatási írók kritizálják e képet, amelyről azonban mind elismeri, hogy mesteri kézzel van koncipálva.

E képek a vármegyére vonatkozó részletén a főtisztviselővé t a l a k u l t f ő i s p á n a f ő a l a k.

Kezében futnak össze a megyei közigazgatás összes számai; felelős tiszt-

állítani, hogy a szentesi illetőségű betegek ápolási díja évenként fölér a város mai hozzájárulási összegével. De hiszen ez, a kérdés sikeres megoldásánál nem is lényeges. A fő az, hogy a vármegye és a város közönsége egyaránt átlégyen hatva a közkörház szükséges voltának eszméjétől és a tudattól, hogy ezt az eszmet csak együttesen oldhatják meg. Ha ez meglesz: a kivétel módzatában, azt hiszem, hamarosan meggyeznek.

B. L.

A rendőrségről. Mióta a főkapitány megkapta az öt hivatalában megerősítő kinevező okmányt, mintha csak kísérelt volna nálunk a világ tengelye: annyira dühöng a rend. A rendnek főire legelő sorban is jónak látta a rendőrségi szobáknak purifikálását, rendre elszedvén minden ódon butordarabot a maga megszokott helyéről s irgalmatlanul elvonszolta és elhelyeztette egy másik helyre, hogy a szegény ódon butorok szinte nyüzsgörögtek bele. Azután a felhalmozódott zürzavaros udvarokat rendezte szép sorjába, hogy szinte örült a lelke, mikor ezt a példás rendet meglátta. Majd meg a rendőrségi személyzetre kerítette a sort. Hanem ezeknél úgy látszik egy kissé nehezebb feladat vár rája, mert ezeknek a számkélti dresszirozsáshoz bizony maga sem igen találja meg a helyes utat. Először is azon kezd, hogy megírja nekik az évet. Minek az? Hiszen jóvaló kötelességétől rendőr étlenszámjain is megállja a helyét. Azután meg betartatja velük forsrifit szerint a hivatalos pontosságot, maga is hoztardórná a hivatalos könyvelembe. S azóta, hogy mindez történik az emberek mintha megváltoztak volna. Minha a jóvaló eszikefogók, meg a többi eféle rendőrbüszti pernahájderek szagot éreznének: úgy meghuzták magukat. Nem történik semmi kihágás, semmi eszikefogás, ugyannya, hogy dühöngő rendőrökigolt két tartanak. — ahogy rendőri műnyelven nevezik —, mikor tudakozódás végett bevetődik a kapitánysághoz egy-egy szurnalista, hogy a hírszomjas közönségnek egy kis zsenációs újdonságra valót grútsjon. Úgy látszik nem lesz más hátra, mint az illetékes rendezároknál kérni az ügyben sürgős intézkedést.

Katalin-bálak. Ami a fűrdőévad Anna-bálya, ugyanaz az ószi időszak Katalin-bálya: az a két derek nőnév, úgy látszik, elválasztáhatatlan a vigasságtól és mind a kettő szoros szövetséget kötött a bálrendezőszégekkel, hogy tiszteletére évente mulatságokat rendezzenek. Ez évben két Katalin bál is lesz közvetlen egymásután, úgy azonban, hogy nem csinálnak egymásnak konkurrenciát. Az egyiket az iparos ifjak egyesülete tartja a f. hó 22-én, a másikat az első negyvennyolcas népkör, közvetlen ezután, 23-án. A kik mulatni szeretnek, bizony még köszönetet is szavazhatnak Katalin leányasszonyukra, ki ilyen bő alkalmat ad nekik a vigasságra.

Hangverseny. A szentesi dalegylet, az általunk folyó hó 29-ére jelzett kötelezett hangversenyt, közböjött akadályok miatt mint értesülünk, a f. évi december hó 6-ára elbaszította. A dalegylet, mint haljukk, nagyobb tevékenységet kíván ez évadban kifejtteni s a többek közt országos mozgalmat akar kezdeményezni egy Szentesen felállítandó Horváth Mihály szobor érdekében.

Vigyázní kell, nehogy hamis svájci labdacsook kapjunk! *Teremt.* (Kiskitkölő) Te-kintetes úr! A Brandt Richard gyógyszerész svájci labdacsoit — 4 dobozost — megkaptam. Mondhatom, hogy azok kitűnő szolgálatot tettek gyakori fejtájsában szenvedő nőmnek. Mintegy 1 1/2 évig használta igen jó háziasszerű, s a labdacsookkal csakugyan célt is ért. A svájci labdacsook folytonos használatával egészségünket főtartarhatjuk, s ezért én a svájci labdacsokat (egy doboz ára 70 kr, a gyógyszerárakban) mindenkinek legjobb akaratból ajánlom, bár minden háztartásban meg volna! Tisztelettel Bradulik Antal uradalmi kérész. Mivel Magyarországbán Brandt Richard gyógyszerész svájci labdacsoainak sokféle utatártaí lehetnek a valódi felismerhetése végett gendosan meg kell nézni, hogy mindenik dobozon rajta van e a védőjegy: egy fehér kereszt vörös mezőben s Brandt Richard névalráza.

Irodalom.

Ne öl E cim alatt Tolstojnak „Kreatur szonátájára” egy igen érdekes választ közöl épen most a „Képes Családi Lapok” című szépirodalmi lap. A választ mely elbeszélés alakjában cölfolja Tolstojnak a szerelme s a házasságra vonatkozó tanait, — *Galitzu Dimitri herceg keirátalról* fordította a „Képes Családi Lapok” szerkesztője: *Brankovics György*. Az elbeszélés alakjában irt kritikára ezennel felhívjuk olvasóink figyelmét.

A szegedi törvényszék sajtó-peréhez.

T. szerkesztő úr! Beszélés lapja f. évi november 13-án megjelent számában olvastam, hogy a *Szegedi Napló* szerint az én sajtópörömnek nincsen vége, még annak folytatása lesz . . .

Rég érzett öröm fogott el e sorok olvasása közben. Akaratlanul is elkialtottam magamat: hiszen én is ezt óhajtottam!

Feltett szándékom volt, hogy ez év végéig semminemű hírlapi kombinátgatásokra, támadásokra vagy piacpon termett mende-mondákra nem fogok reflektálni. Majd megteszem azt egy vasikos kötetben, ahol együttesen fogok felelni arra a sok aljas gyau-dítsásra, piszkos gyaldokodásra, melyely két év óta meg nem szünnék a nagyközönséget szörnyűködésbe ejteni; majd véget fogok én vetni annak a kourcnek, amelyben a gonosz indulat összes ürüidit eleresztették láncokról, hogy a tchetetlen irigység és kárörvénés dissonans hangjait fokozni segítsék. Senkit sem támadok, csak magamat és a közéletet. ben elfoglalt álláspostomát védemezem; de azért nem fogok adósa maradni senkinek.

A Szegedi Napló elterelt elhatározásomtól, mert ime, azt az alázatos kérészt intézem a magam részéről is hozzá: sziveskedjék lehetővé tenni, hogy sajtóüggyem *bár mily alakban törvényes fórum elé vitessék*. Majd talán akkor sikerülöm fog több konkrét esetben megnevezett tizenegy tanúammal is a kihallgatás eszközöztemem, amit a budapesti e. f. törvényszék, mint törvény alkalmazó eskütszéki sajtóbírószág, 1888. márc. 8-án, *Leleős Károly* úr, védőügyvédem, nyomtatékos kijelentésére el is rendelt, de — az okokat nem kutatom, miért — a tanúk még is kihallgatva nem lettek . . . Pedig az én érem a tanukban rejtett és bizonyítékaimat azokban nyertem.

Ez oknál fogva nem lehet ráz nézve közönyös, és csak örülnöm lehet, ha az ügy bármely alakban *törvényes forum* elé vitetik, mert én az én rehabilitáltatásommal végződnék mindenesetre.

A Szegedi Napló kijelentéséből azt kell következtetnem, hogy Szegeden is azt hiszik, miszerint az én kezemből már minden feyver kiűtetett. — Nagyon eszlódnak! Rövid időm meg fognak gyözödni, hogy nem legyözött, csak egyidőre halgatásra kényszerített és nem poltron, gyáva emberrel, hanem komoly írdával van dolguk.

Az igen tisztelt közönségtől is, szerkesztő úrtól is becsánatot kérek, hogy e sokkal fontosabb közéleti kérdések vitatására szánt helyet, e sorokkal elfoglalni bátor voltam. Szentes, 1890. nov. 15.

Sz. Kovács Pál.

Lapunk soha senki elől sem zárja el a tért a maga igazolására s így természetes, hogy készségesen annak helyét a fenebbi közömenyek is, anyival inkább, mert abból világosan kifűnik, (az érdekeltek egyikének magabevallásából) hogy a *Kovács*-féle sajtóper igenis be van fejezve.

KÖZGAZDASÁG.

Az Iparfelügyelői intézmény újjaszervezése. A kereskedelemügyi miniszter rendelkezésére álló, a gyáripar felügyeletével megbízott személyzet elégtelennék bizonyult már a mult évben. A személyzet elégtelenségét beajozolja a többi európai államok gyáriparfelügyelői szervezetével való egybeahonlítás, de az a körülmény is, hogy az eddig megbízott személyzetet évenként alig lehetett eddig a nagyobb ipartelepek felét és pedig csak egyszer megvizsgáltatni a lefojyt év folyamán. Ez elégtelen személyzettel kell ideiglenesen folytatni a gyárvizsgálatot, a folyó évben is. Az intézmény újjaszervezése — a *Nemzet* értesülése szerint — küszöbön van és valószínűleg a munkások baleset elleni biztosításáról szóló javaslattal kapcsolatban fog erre vonatkozólag a kereskedelemügyi miniszter a képviselőháznak előterjesztést tenni.

A gabonahatáridőszel szabályozása. A tőzsdetanács e hó 11-én tartott ülésében, a gabonahatáridőszel tárgyában a tőzsdéügynöki rendtartás pótlásakép a következő rendeletet bocsátotta ki: Ha a jogosított tőzsdéi ügynök az általa követtett határidőre szőlő gabonagyűletnél megbízójával, a másik szerződő fél nevével azonnal nem közli, az ügylet egész tartama alatt köteles a megbízó bármikori felhívására, legkésőbb a felhívást követő hétköznap déli tőzsdéjeig, megbízója részére egy ennek megfelelő köllevelet kiszolgáltatni. Ha a tőzsdé ügynök ezen kötelezettségének eleget nem tesz, vagy ha a megbízó a feljányított köllevelet el nem fogadja, a megbízó jogosítva van a tőzsdéi ügykötőt az ügyletnek az ugyanaz nap déli tőzsdéjeig jegyzett árfolyan alapján való eiszámolását követelni, s a mutakozó árklőnbözlet pro et kontra azonnal kiegyenlítendő. A tőzsdéi ügykötő ily határidőgyűlet követtetéséről azonnali köteles megbízójának egy általa aláírt köjgyelet kézbesíteni, s az ügyletet a tőzsdéügynöki szabályzat 7. §. értelmében naplójába még az nap bevezetni. A tőzsdéi ügynök mindaddig, míg megbízójának a másik szerződő fél köllevelet nem kézbesíti, vagy míg az ügylet a fenti módon el nem számoltatott, az ügylet teljesítéséről személyesen felelős. — Ez intézkedés 1890. november 20-án lép életbe.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Dr. Mátéffy Ferenc.**
Társ-szerkesztő: **Sánfalvi Lajos.**

Miért kedvelik annyira a **Horgony** **Köépitő szekrényeket?**

Mert nem valnak értéktelennék egy néhány nap mulva, mint a többi játékszerek, hanem a gyermekeknek évek hosszú során át mulató és oktató foglalkozási szerül szolgálnak, és a hosszú időtartamot tekintve véve a legolcsóbb játékszerek. Továbbá, mert az igazán pompás minták utánpéitése a szülőknek is kellemes mulatság szerez és minthogy mindegyik szekrény szabályszerűen kiegészíthető.

◀ A ki ▶

egy kevesbé értékes utánáz vétele által nem akarja maga magát megcsalni az utasítsa vissza minden szekrényt melynek csomagolásán zépnék valamint gyári jelvényűk, a veres **Horgony** hiányzik. — Képes árjegyzékek ingyen és bermenve.

RICHTER F. AD. és tsa., BÉCS,
Nibelungengasse 4.

MÁRIACZELLI
hashajto labdacsook
(pillulae laxantes mariaz.)

Arthatlan anyagoktól mentes, kellemes szagú, kesztő, nem székelenél, dugulással és az emésztő köllevelet bántalmakait, miköz a nagy kedveltség, szelők körül elterjedtség és nagy mervu orvosai védezzék tanusokból. — Górs és szelők hatású csikarás- és fűldelámentes, és szelők hatású csikarás- és fűldelámentes. A mellétek védegy a valódiak bizonnyítók.

Egy doboz ára 20 kr. Egy tekere 5 dobozall 1 ft. A penzkek elözegés leküldés mellé, törmentes postai szállással egyútt egy tekere ára 1 ft. 20 kr., 2 tekere 2 ft. 20 kr., 3 tekere 3 ft. 20 kr.

BRADY C. gyógyszerész, Kremsierben (Morvaország). Az alkott részek nyilvánosságra vannak hozva.

Gyógyszerárakban kapható.

Minden könyvkereskedésben megrendelhető a pályadíjat nyert és 20 kiadást ért müve dr. **Müller** egészségügyi tanácsosnak:

a meglazult ideg- és férfierőről.

Portomentesen, borítékba zárva 60 kr értékű postabélyeg vetele után szelőküldi:

Brendt Eduárd, Braunschweigan

Hirdetmény.

Ó CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK
1890. április 12 én kelt legfelső elhatározása folytán ezzel megindították a

XV. MAGYAR KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK,

melynek tiszta jövedelme

a „Fehér kereszt“ egyesület, a budapesti szünidei gyermektelep egyesület, a „Mária-Dorottya“ egyesület, a nagybányai jótékony nőegylet, a székelyföldi iparmuzeum, az országos községi és körjegyzők árvaháza, a borsodmegyei nőegylet miskolci árvaháza, a vagyonatlan hivatalnokok özvegyei és árvái részére alakítandó alap, a magyar hírlapírók nyugdíjintézete és végre a zágrábi országos siketnéma intézet javára fog fordítani.

E sorsjáték összes, 6767 ben megállapított nyereményei az alább következő játéktérver szerint

160.000 forintra rugnak, és pedig:

1 főnyeremény . . .	60 000	frtal			
1 nyeremény	10 000				
5 nyer. egyenk. 1000	frtal,	5000	frt	200 nyer. egyenk. 50	frtal
10 „ „ 500	„	5000		10 „	65.000 „
50 „ „ 100	„	5000			

A húzás visszavonhatatlanul 1890. évi december hó 16-án történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten, (Pest, fővámház, fél emelet) hova a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre b-küldendő; valamennyi lottó-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi „Mercur“ nál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyáruló közegnél.

Budapest, 1890. október 1-én.

4-3

Magyar kir. lottó-igazgatóság.

3498]t. k. 890. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szentesi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Pászti Imre végrehajtatónak Sándor József és neje Kozák Anna végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a szentesi kir. járásbíróóság területén lévő és Szentes városában fekvő a szentesi 8574. sztjkbén A † 2101 rsz. a foglalt IV. t. 410. népsorszámu ház és udvarra az árverést 1224 frtban ezenell megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1890. évi december hó 4 ik napján délelőtti 9 órakor a telekkönyvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 200 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1 én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szentesen, 1890. évi szept. hó 20-ik napján.

A szentesi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

TEMESVÁRY,
kir. al. jbró.

Varrógép-eladás.

Alólírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű hölgy-közönséget és azon iparos urakat, kiknek varrógépre van szükségük, hogy nálam mindenféle lejujabb szerkezetű varrógépek

törlesztés utján is beszerezhetők. Varrógépeim a legkitünőbb gyártmányok és jótállás mellett azonnal át is vehetők.

Szentesen, 1890. november hó tisztelettel:

Zsoldos János,
női ruha-készítő.

3499]t. k. 1890. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szentesi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy özv. Gyarmati Mihályné végrehajtatónak Gere István és neje Szilágyi Juliánna végrehajtást szenvedő elleni 150 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a szentesi kir. járásbíróóság területén lévő és Szentes városában fekvő, a szentesi 1648. sztjkbén A † 2102. rsz. a. foglalt IV. t. 409. népsorszámu ház és udvarra az árverést 600 frtban ezenell megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1890. évi december hó 9-ik napján délelőtti 9 órakor ezen telekkönyvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 60 frtot készpénzben, vagy az 1881: LX. t. - c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881: évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szentesen, 1890. szept. hó 20-án.
A szentesi kir. járásbíróóság mint tkönyvi hatóság.

TEMESVÁRY, kir. j. bíró.

Boreladás.

Rác Jánosnak III. tized 566. szám alatti házáznál 56 hektoliter saját termésű ó és új bora, továbbá lépesmész is eladó Értekezhetni ugyanott a tulajdonossal.

Nincs többé köhögés.

Az évek óta kitünőnek bizonyult köhögés elleni óvszerek: Szt. György tea, csomagja 50 kr. és Szt. György köhögés elleni por, dobozoként 50 kr., postán csomagolás és szállítólévéllél 20 krral több, — használata által, minden köhögés, valamint a légeső, garat és tüdő katarhális megbetegülései, úgy mint lélegzési nehézség-ek, asztma, elnyálkásodás, torokinger, hörghurut a leggyorsabban és legjobban gyógyíthatók. Eredmény már néhány nap alatt mutatkozik. Két doboz theánál, vagy 2 doboz poránál kevesebb nem küldetik Minden megrendelés közvetlen a Szt. György gyógyszerháza Bécs, V. Wimmergasse 33. intezendő.

4-1

Dr. Károlyi Mór fogorvos

a bécsi egyetemi fogászati intézet
assistense.
Rendel: 10 órától 1 óráig.
Bécs, I. Graben 26. 3-1

Dr. Müller főtörzsorvos Injectiója és labdacsaí

kiprobált és legjobb gyógyszer az *ivar-szervek gyulladása, katarhális állapot, nyak-folyás ellen* mely betegségekben kitünő sikerrel alkalmazható. A gyógyulási olykor már néhány nap alatt bekövetkezik. E készítmények ott is sikerrel alkalmazhatók, hol a *inkokoldal befecskendések, kopaivabalszam, cubeba, és szantáltabda csók* használata eredménytelen volt. Pontos használata utasítás minden megrendeléshez mellékeltek. — Ára egy adagnak hevenybántalmak ellen 1 frt 60 kr., idült, makacs bajok ellen 2 frt 50 kr. Postán küldve csomagolásért 25 krral több.

A valódí készítmények kizárólagos megrendelési forrása a Szt-György gyógyszerháza, Bécs, V. Wimmergasse 33. a raktárban. 12-2

2-2

30-4

8 érdemérem!

A legjobbnak elismert
kéziharmonika
kapható

Trimmel N. J.-nél

Bécsben
VII. Kaiserstrasse 74.
(Lóvonat megállóhely a Burgvonalon.)

Nagy raktára
minden hangszereknek.
Kifogástalan készítmények
és olcsó árak.

Arjegyzék ingyen.

ÜZLET-MEGNYITÁS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint az izraelita templommal szemben, a Barát-féle házban egy jól berendezett

fűszer-, festék-, norinbergi és rövidárú-üzletet

nyitottam.

E téreni sok évi működésem, ismereteim s előnyös összekötéseim képesítenek arra, hogy a nagyérdemű közönség minden igényeit teljes mértékben kielégíthessem.

Főtörekvésem kifogástalan jó áruval, a lehető legolcsóbb áron, pontos mérés által szolgálni ki tisztelt vevőimet.

Midőn ezt a n. é. közönség b. tudomására juttatni bátorodom, egyszersmind b. pártfogásukat tisztelettel kérve, vagyok Szentesen, 1890. november hó. kész szolgájuk:

2-1 ifju Dobray Sándor.

Értesítés.

Alólirott tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy ifj. Zsoldos Ferenc úr kispiaci házában lévő lisztüzlet vezetését Szathmári Lajostól átvettem s így azon helyzetben vagyok, hogy a Zsoldos Ferenc úr malmában készült mű és közönséges lisztet a legolcsóbb napi áron — egyedül árusíthatom el.

A nagyérdemű közönséget pontos kiszolgálásról biztosítva és becses pártfogását kérve, maradok

tisztelettel

Berczeli Károly.

2-1

A tisztelt hölgyvilá

szives figyelmébe ajánljuk

az arczbőr gondozására

évtizedek óta legtökéletesebbnek bizonyult és általánosan kedv teljesen ártalmatlan, nélkülözhetlen pipere-cikkeket

RAVISSANTE

Dr LEJOSSE-től PÁRIS-ban. Egyetlen óvszer lesülés ellen, eltávolít biztosan bőr-tisztálanságot, sárga foltot, rezességet, stb. az arcz-, nyak-, kar- és kezek bőreit vakító fehérré teszi, az arczörnek egészséges, ifjú kinézet, természetes úde színt kölcsönöz. Eredeti üvegekben, magyar használati utasítással, fehér és rózsaszínen 2 frt 50 kr és 1 frt 50 kr.

RAVISSANTE SZAPPAN Dr LEJOSSE-től PÁRIS-ban. Tisztasága és enyhé- sége miatt a **legjobb** és **legkellemebb** illatu pipere szappan, mely a bőrt nagy zsirtartalmanál fogva finomítja és puhítja. — Darabja 50 kr. Egy doboz (3 db) ára 1.35.

RAVISSANTE HÖLGPOR Dr LEJOSSE-től PÁRIS-ban. Nappalra és estére, rendkívül finom minőségű, a bőrön jól tapad és láthatatlan, bársony-szerűbb, mint a világon létező összes arczporok. Hőfehér vagy rózsaszínű szököknek, sárgás barnáknak. 60 kr és 1 frtos eredeti dobozokban. Egyetlen tökéletesen ártalmatlan arczpor, melynek használatánál nem kell soha «Mitfresserek»-t tartani.

RAVISSANTE ARCZ CRÈME Dr LEJOSSE-től PÁRIS-ban. Rendesen lefekvés előtt használják a hölgyek pattanások, rezesség és a u. n. „Mitfresserek” ellen. Legkedveltebb bőrfinomító készítmény. — Eredeti porcellán tégely ára 1 frt, nagyobb tégely ára 1 frt 50 kr.

RAVISSANTE FOGPÉP a legjobb, legmegbízhatóbb tökéletesen ártalmatlan alkot- részekből összeállított fog- paszta, a fogakat hőfehérré tisztítja. Eredeti porcellán tégely ára 1 forint.

RAVISSANTE FOGPOR a fogakat hőfehérré tisztítja. Eredeti dobozzal 50 krajczár. Legkínóbb, teljesen ártalmatlan készítmény, mely a fogakat romlás ellen megőrzi.

RAVISSANTE SZÁJVIZ ezerszeresen kitűnő szernek bizonyult a legkínosabb fog- fájás ellen is. Eredeti üveg ára 1 frt. — A leheletnek minden rossz szagát azonnal eltávolítja.

Valódi minőségben nagyban és kicsinyben kaphatók és postafordultával BUDAPESTEN megrendelhetők:

SVARCO F. központi főraktárában, IV., Városház-tér 9., III. em. 39.

Török József gyógyszer. Király-utca 12. sz.

Kochmeister Frigyes utódai. — Thallmayer és Seitz. — Neruda Nándor, Molnár és Moser. — Detsinyi Károly gyógyszerkereskedéseiben; Vértessy Sándor magy. királyi udvari illatszeregy. — Lueff M. a «Minervához» és Latzkovits A. illatszertárában Andrássy-ut. 3.

Aradon: Rozsnyay M. győgszertárában és Eliás Armin kereskedésében. — Debreczen: Dr Rothschnek V. Emil és Tóth Béla győgszertáráiban. — N.-Várad: Nyíry György gyógyszer. és a legtöbb bel- és külföldi győgtárakban. Pozsony: Erdy István gyógyszer. — Temesvár: Jahner C. M. gyógyszer. — Sz.-Fehérvár: Diebálla György és Braun J. urak győgtáráiban.

Óvatosan kell ártalmatlan hamisításoktól és ügyeljünk arra, hogy minden valódi RAVISSANTE-különlegesség Svarco F. U. központi székhelyi raktárának prospektusával legyen ellátva.

A SOULAC-I APÁTSÁG (F. BOURGNE-ORSZÁG)
Dom MAGUELONNE, prior
Főtisztelendő Benedek rendi atyái
Fogvize, Fogpora és Fogpastája
2 arany érem: Bessal 1846. London 1884
A legmagasabb kitüntetések
Feltalálótól 1375 ik évben BOUBSAUD Péter
az 1875 prior által.
A fogtisztalító benedekrendi atyák fogvizeinek használata, napokint néhány csepp vizbe véve, megakadályozza és gyógyítja a fogak edvségait melyeknek felmerését és szilárdítását követően, a mennyiben a fogínyt erősíti s teljesen egészsé- gessé változtatja.
A Szoulaei rendiük tehát olvasóinknak, midőn őket ezen régi és practice készítményel- re megismerjük, meg- nyelik a legjobb gyog- szert és a fogtájás ellen egyedül óvszert kene- zik.
A ház-egyházaitól 1807 bes. Vezetőgynök: **SEGUIN 106 & 108, rue Frait-de-Segny BORDEAUX**
Kapható minden nagyobv állatszertárban, apyá szertárban és apyágy kereskedésben.

50-10.

Sarg Glycerin-fog-Crém-je,

A fogak szépsége | Rövid használat után nélkülözhetlen fogtisztító szer

KALODONT

Orvosrendőrileg megvizsgálva. Utón nagyon praktikus. Illatosan üdítő. A leggyöngédebb fogzománóra is ártalmatlan.

Jegyzet: Németországban, Franciaországban stb. a legnagyobb sikerrel behozva, ugy az udvarnál, valamint a magas körökben és a legegyszerűbb polgári családnál használatban van.

Kapható a gyógyszerárakban, darabonként 35 krert.

Szentesen: id. Várady Lajos gyógyszerárában.

MARIACZELLI Gyomorcseppelk

készítve BRADY C. C. védőpapához címzett gyógyszerárában Kremsierben (Morvaország). Elismeri kitűnő gyomorerősítő és elevenítő hatású gyógyszer emésztési zavarkor esetében. Csak a mellékelt fedőjeggyel és aláírással ellátott készítmény valódi. Egy üveg ára 40 kr., nagy üveg (keiszerezés) 70 kr. Az alkotó részek nyilvánosságra vannak hozva.

Gyógyszertárakban kaphatók.